

Lisans Eğitimi Alan Turizm Öğrencilerinin Öğrenme Stratejileri

Mikail Kara^{1**}

¹ Çankırı Karatekin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Çankırı, Türkiye, mkara@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1027-3611

Öz

Bu araştırma, turizm alanında lisans eğitimi gören öğrencilerin öğrenme stratejilerini ve bu stratejilerin demografik faktörlerle ilişkisini inceleyerek, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, TR 82 Bölgesinde yer alan Çankırı Karatekin Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi ve Sinop Üniversitesi'nden 449 turizm öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, 01.10.2023-15.11.2023 tarihleri arasında anket yöntemiyle toplanmış, analizler ise Kolmogorov-Smirnov testi, Bağımsız Gruplar t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılarak yapılmıştır. Öğrenme stratejileri belirleme ölçeği ile yapılan araştırmada, öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyine göre farklılaştığı; kadın öğrencilerin yineleme, anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini erkek öğrencilere göre daha fazla kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin genellikle öğretmenlerinden öğrendikleri ve bu stratejilerin akademik başarı ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Öğrenme Stratejileri, Akademik Başarı

Learning Strategies of Undergraduate Tourism Students

Abstract

This study aims to make students' learning processes more efficient by examining the learning strategies of students receiving undergraduate education in the field of tourism and the relationship between these strategies and demographic factor. The study was conducted with 449 tourism students from Çankırı Karatekin University, Kastamonu University and Sinop University located in the TR 82 Region. Data were collected between 01.10.2023 and 15.11.2023 using a survey method, and analyses were conducted using the Kolmogorov-Smirnov test, Independent Groups t-Test and One-Way Analysis of Variance. In the study conducted with the learning strategies determination scale, it was determined that the learning strategies used by the students differed according to gender, age and grade level; female students used the strategies of repetition, meaning and monitoring comprehension more than male student. In addition, it was found that the learning strategies used by the students were generally learned from their teachers and that these strategies were related to academic succes.

Keywords: Tourism Education, Learning Strategies, Academic Success

önerilen atıf/cite this article as

Kara, M. (2025). Lisans Eğitimi Alan Turizm Öğrencilerinin Öğrenme Stratejileri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 363-381.

**Sorumlu yazar e-posta/ Corresponding author e-mail: mkara@karatekin.edu.tr

Araştırma Makalesi

Cilt 9, Sayı 1, 2025
ss. 363-381

Gönderim : 23.01.2025
1. Düzeltme: 25.02.2025
Kabul Tarihi: 06.03.2025

Research Article

Vol 9, No 1, 2025
pp. 363-381

Received : 23.01.2025
Revision1: 25.02.2025
Accepted: 06.03.2025

GİRİŞ

İnsan istediği ve gerekli çabayı sarf ettiği sürece başarı elde etmenin yollarını bulabilecektir. Başarmak için ise hayat boyu öğrenmek ve kendini geliştirmek zorundadır. Öğrenmenin ve öğrenmek için çalışmanın en yoğun olduğu dönemlerden bir tanesi de lisans eğitimi alınan dönemdir. Özellikle turizm alanında eğitim alan öğrenciler gerek teorik, gerekse de pratik bilgiler edinerek kamu ve özel sektörde kariyer yapabilmeye fırsatları yakalayabilmektedirler. Kendisini akademik ve mesleki anlamda geliştiren, bilgi birikimini arttıran öğrenciler ise akranlarından çok daha iyi noktalara gelebilmektedirler. Zamanın çok kıymetli olduğu bir dönemde yaşamın getirdiği zorlukla birlikte, verimli çalışarak etkin öğrenme yöntemlerini kullananların büyük bir avantaj elde edeceği de tartışılmaz bir gerçektir. Bilginin nasıl öğrenileceği, en hızlı ve etkili öğrenmenin yollarının neler olduğu, kısaca bir yöntem meselesi olan öğrenme ve öğretmenin (Erdem, 2005) inceliklerinin bilinmesi önem arz etmektedir. Bilginin giderek karmaşıklaşması ve yoğunlaşması nedeni ile ne tür bir strateji ile öğrenme etkinliğinin gerçekleştirileceği ciddi bir sorun haline dönüşmüştür. Teknolojinin inanılmaz bir hızla ilerlemesi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin de öğrenme aracı olarak kullanılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Yapılandırmacı ve ilerici eğitimcilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrenme yolu olarak kullanma konusunda olumlu tutuma sahip olmaları (Singh & Obafemi, 2018), bu konuda zamana ayak uydurma gerekliliğinin bir kanıtı olarak değerlendirilebilir. Esasen öğrenciler öğrenme stratejilerini tercih ederken teknolojik araçlardan da büyük ölçüde yararlanabilirler.

Dinamik bir yapıya sahip olan turizm sektöründe öğrencilerin başarılı olabilmesi değişimlere uyum sağlamasına bağlıdır. Öğrencilerin değişimlere uyum sağlayabilme becerisi de eğitim aldıkları dönemde yaşam boyu öğrenme alışkanlığını kazanmalarına bağlıdır. Bu bağlamda etkili öğretme-öğrenme ortamlarının oluşturulması, geleceğin turizm iş görenlerinin kendi öğrenme gereksinimlerinin, özelliklerinin ve öğrenme yollarının farkında olmasıyla olanaklıdır. Bu konuda eğitim bilimciler öğrenme stratejilerinin öğretilmesi ile bağımsız öğrenme yolunun açılacağı ve bilginin daha kalıcı olmasının sağlanabileceği ifade edilmiştir (Aytan, 2011).

Turizm öğrencilerinin akademik başarıları ve gelecekteki başarıları da öğrenmelerini gerçekleştirirken tercih ettikleri öğrenme yollarının farkında olmaları, onların kullandıkları öğrenme stratejileriyle ilgilidir. Öğrenme stratejileri üzerine çok sayıda araştırma yapılmış olsa da (Hamurcu, 2002; Çelenk & Karakış, 2007; Duman, 2008; Çelikkaya, 2010; Vural, 2011; Şahin & Çakar, 2011; Yıldızlar, 2012; Şahin & Uyar, 2013; Schreglmann & Mengi, 2013; Karataş, Güleş & Aypay, 2014; Kuzu, Balaman & Canpolat, 2014) turizm eğitimi alan öğrencilere yönelik böyle bir araştırmanın eksik olması bu çalışmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. Araştırmanın konusu turizm alanında eğitim alan lisans öğrencilerinin öğrenme stratejilerinin ne olduğunu ortaya koymaktır. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin öğrenme stratejilerinin tespit

edilerek ilişkiisel bir analiz yapılmaması mevcut durumun anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Kavramsal Çerçeve

Öğrenme Stratejileri

Öğrenmek insanoğlunun doğuştan itibaren yürüttüğü bilinçli ve bilinçsiz bir şekilde devam eden bir süreçtir. Yaşam boyu karşılaştığı güçlükleri aşmanın bir yolu olarak insanoğlu öğrenme etkinliğini sürdürmek zorunda kalmıştır. Çağımızda bu etkinliğin yerine getirilmesinde tercih edilen yöntemler belki de büyük ölçüde insanlar arasındaki gelişim farklılığının bir belirleyicisi haline de gelmiştir. İnsanın kendini tanınması, doğru öğrenme yöntemlerini bulması ve kendisine en uygun yöntemi uygulayarak öğrenme eylemini gerçekleştirilmesi, verimlilik açısından kaçınılmaz bir durumdur. Öğrenme etkinliğinde kullanılan yöntemler bu çalışmada "Öğrenme Stratejileri" olarak kabul edilmiştir. Strateji günlük yaşamda da kullanılan ve çeşitli eylemlerle birlikte anıldığından farklı anlamlara bürünebilen bir kavram olarak düşünülebilir. Strateji, örgütsel anlamda düşünüldüğünde uzun dönemli amaçlara ulaşmak için eylemlere ve kaynaklara dönük detaylı karar verme süreci (Evans, 2015: 15) şeklinde tanımlanabilir. Bu kavramın askeri sahadan geldiği bilinmektedir. Bu bakımdan düşünüldüğünde zafere erişmek için belirlenen yollar, taktikler ve eylem planlarını içeren bir anlamı olduğu da söylenebilir. Strateji kavramına askeri açıdan bakıldığında; amaç-araç uygunluğu ilkesi, güçlü olma ilkesi, güçlerin ekonomisi gibi ilkelerin yer aldığı bilinmektedir (Eren & Özdemirci, 2018). Öğrenme stratejisinde buna benzer ilkelerin etkinlik açısından geçerli olduğu söylenebilir. Buradan yola çıkarak öğrenme stratejisini, öğrenme işlevini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için öğrenme yöntemlerini öğrenmektir (Duman, 2008) demek yanlış olmaz. Öğrenme stratejisinin temelinde çalışma tekniklerini bilmek ve kullanmak yer almaktadır. Çok temel olarak öğrenme stratejilerini kimi yazarlar tekrar etme, detaylandırma ve organize etme stratejileri olarak üçe ayırmaktadırlar (Weinstein & Hume, 1998). Öğrenme stratejilerini dikkat stratejileri, tekrar stratejileri, anlamlandırmayı arttıran stratejiler, yürütücü biliş stratejileri ve duyuşsal stratejiler (Orkun & Bayırlı, 2019) şeklinde beşe ayıran çalışmalar da söz konusudur. Elbette ne tür bir bilgi edinmek veya beceri kazanmak amacı ile yapıldığına bağlı olarak öğrenme stratejileri farklılaştırılabilir. Örneğin dil öğreniminde okuyabilmek, yazabilmek, konuşabilmek, dinlediğini anlayabilmek gibi beceriler söz konusudur. Bu konuyu dil öğrenme stratejileri (Cesur & Fer, 2011) olarak da adlandırmak mümkündür. Anlama becerisini geliştirme için okuma ve dinleme yoluyla öğrenmek; anlatma becerisini geliştirmek için ise konuşma ve yazma yöntemlerini (Aytan, 2011) daha fazla kullanmak iyi bir strateji olabilir. Bu öğrenme tekniklerini tekrar, detaylandırma ve organize etme stratejileri ile birlikte kullanmak ise hedeflere ulaşmada yardımcı olacak unsurlardandır. Bu stratejileri eğlence duygusu ile birlikte kullanmak daha derin bilişsel süreçlere erişmeyi sağlayabilir (Schweder & Raufelder, 2024: 2).

En önemli stratejilerden bir tanesi dikkat stratejisidir. Edinilmek istenen bilgiye yoğunlaşmak ile ilgili teknikleri içerir. Metin okurken altını çizmek, çerçeve içine

almak, koyulaştırmak gibi teknikler (Tay, 2005: 214) dikkati arttırabilir. Dikkati arttırmanın bir diğer yolu da kişinin dikkatini bozan olgu ve olaylardan olabildiğince uzak kalması ile mümkün olabilir. Dikkat, esasen her türlü öğrenme tekniğinde kişinin yoğunlaşmasını ve farkındalığını arttırmasını gerektirir.

İnsanoğlu hayatında ilk defa duyduğu kavramlara anlam yüklemekte güçlük yaşar. Olgu ve olaylarla bağlantılı olarak edinilen bilgilerin tekrarı, bu bilginin zamanla zihinde oturmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda tekrar stratejisi bilginin yinelenmesi ile öğrenilmesini sağlamaktadır. Yazılı dokümanlar öğrenilirken metinlerin altını çizmek, metindeki aynı sözcükleri kullanarak notlar almak ve değiştirmeden yineleyerek yazmak tekrar (Erdem, 2005) stratejisinin önemli teknikleri arasında yer almaktadır.

Öğrenme tekniklerinden olan anlamlandırma veya anlamlandırmayı arttırma stratejisi ile kavramlar arası bağlar ve ilişkiler kurulur. Daha önce öğrendiği kavramlar ile köprüler kuran kişi, yeni kavramların zihinde kalıcılığını sağlamış olur (Weinstein & Hume, 1998). Öğrenciler yeni bilgileri anlamlandırırken zihninde somutlaştırarak ve sözlü ifadeler kullanarak öğrenmektedirler (Yıldızlar, 2012: 431). Benzetme yapma, önemli noktaları not alma ve belli ölçüde özet çıkarma (Erdem, 2005: 3) anlamlandırma stratejisinden kullanılacak diğer tekniklerdendir. Kendinin farkında olmak olarak da nitelendirmenin mümkün olacağı yürütücü biliş stratejileri öğrenen kişinin öğrenme yollarını organize edebilmesidir (Orkun & Bayırlı, 2019: 70). Bağımsız bir şekilde nasıl öğreneceğini irdeleyebilmiş, kendi pozitif ve negatif yönlerini doğru değerlendiren bir kişi kendisinin en uygun teknikleri kullanarak öğrenme düzeyini geliştirebilir. Bu konuya bir tür biliş bilgisi olarak yaklaşmak mümkündür (Erdem, 2005: 4).

Öğrenciler öğrenmek için gösterdikleri çabaların etkisini ölçmek ve izlemek durumundadırlar. Bu konuda anlamayı izleme stratejisini kullanmak oldukça yararlıdır. Öğrenme etkinliği sürecinde hangi amaçlara erişildiği, eksikliklerin ortaya konup gerekirse yöntemsel değişikliklerin söz konusu olup olmadığı izlenmelidir (Warr & Downing, 2000: 313). Bu bakımdan anlamının düzeyini değerlendirmek için sorular sorulmalı, kavramlar özünden sapmadan farklı bir biçimde açıklanarak denetlemeler yapılmalıdır.

Duyuşsal stratejiler bu çalışmada son olarak ele alınacak öğrenme stratejilerindedir. İnsan sadece rasyonel bir varlık değildir. Çoğu zaman duygularının kontrolünde olarak hareket eder. Duygular aslında zihinde kalıcı izler bırakan olgulardır. Duyuşsal stratejiler de insanın bu özelliklerine dikkat çeken bir niteliğe sahiptir. Öğrenmeyi engelleyen bir takım duygusal problemler var ise bunları ortadan kaldırmak amacı güden tekniklerden oluşur (Yeşilyurt, 2021: 5129). Örneğin öğrenmeye karşı olumlu tavır geliştirme, olumlu içsel konuşmalar yapma, stresi yenme ve güdülenme (Güven & Çögenli, 2014: 286) gibi. Mevcut literatür ışığında bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri, onların cinsiyetlerine, akademik başarı düzeylerine, öğrenim alanlarına göre değişiklik göstermekte midir?
- Öğrenciler, kullandıkları öğrenme stratejilerini hangi kaynaklardan öğrenmişlerdir?
- Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki bulunmakta mıdır?

İlgili Çalışmalar

Hamurcu (2002) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 136 okulöncesi öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini incelemiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının en çok tekrar ve duyuşsal stratejilerini kullandıklarını, ezberlemeye dayalı stratejilerin ise en az tercih edilenler arasında yer aldığını göstermektedir. Ayrıca, araştırma bulguları, öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre öğrenme stratejilerini kullanım sıklıklarında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. 2. sınıf öğrencilerinin öğrenme stratejilerini 1. sınıf öğrencilerine göre daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin üniversiteye uyum sağlayarak sistemli ders çalışma alışkanlıkları kazanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğrenme stratejileri arasında yapılan korelasyon analizi, bazı stratejiler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, öğrenme stratejilerinin birbiriyle bağlantılı zihinsel süreçleri içerdiğini ve öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmelerini düzenlemeleri konusunda çeşitli görsel araçlar kullanarak desteği artırabileceklerini vurgulamaktadır.

Çelenk & Karakış (2007) Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde 258 öğrenciyle gerçekleştirdikleri çalışmada, öğrencilerin öğrenme stillerini ve öğrenme stratejilerini incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin %59,3'ü özümseyen, %26,7'si ayrıştırıcı, %10,5'i değiştiren ve %3,5'i yerleştiren öğrenme stilline sahipti. Öğrencilerin öğrenme stilleri ile fakülteleri ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin öğrenme stratejilerinden dikkat, bilgiyi yönetme, anlamlandırma, zihne yerleştirme ve hatırlama stratejilerini "sıklıkla" kullanırken, duyuşsal ve tekrar stratejilerini "ara sıra" kullandıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin cinsiyetleri ve kullandıkları stratejiler arasında anlamlı farklar gözlemlenmiştir. Kız öğrenciler, tekrar, anlamlandırma, zihne yerleştirme ve hatırlama stratejilerini erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde kullanmaktadır.

Duman (2008) Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırma sonucunda, 254 öğrencinin öğrenme stratejilerini öğrendikleri kaynakların çeşitliliğini incelemiş ve bu stratejilerin farklı alt ölçeklerdeki puan ortalamalarını analiz etmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler en çok anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini kullanmakta, ardından örgütleme stratejileri gelmektedir. Ayrıca, yinleme ve duyuşsal stratejiler, daha düşük düzeyde kullanılan stratejiler arasında yer almaktadır. Duman'ın (2008) çalışması, öğrenme stratejilerinin

öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkisini ve akademik başarıyı nasıl şekillendirdiğini vurgulamaktadır.

Çelikkaya (2010) Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 394 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada, öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının cinsiyet, öğretim durumu ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre kullandıkları öğrenme stratejilerinde anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Öğrencilerin en sık kullandığı stratejiler arasında sosyo-duyuşsal, dikkat ve tekrar stratejileri yer almakta, en az kullandıkları stratejiler ise haftalık program hazırlama ve kavram haritaları oluşturma olmuştur. Ayrıca, cinsiyet ve öğretim durumu gibi faktörlerin belirli stratejilerin kullanım sıklığı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Vural'ın (2011) Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 642 öğretmen adayı üzerinde yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının en çok kullandıkları öğrenme stratejilerinin bilişsel ve metabilişsel stratejiler olduğu belirtilmiştir. Özellikle ders içeriğini düzenlemeye yönelik stratejiler yüksek bir ortalamaya sahipken, ilişkilendirme ve eleştirel düşünme stratejileri daha düşük bir ortalamaya sahip olmuştur. Çevre ve emek yönetimi stratejileri ise en düşük ortalamaya sahip stratejiler olarak öne çıkmıştır. Öğretmen adaylarının yardıma yönelik stratejilerde ise, akran işbirliği ve yardım alma stratejilerinin genel ortalamanın üzerinde kullanıldığı bulunmuştur. Şahin & Çakar (2011), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi 4. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında, 240 öğrencinin öğrenme stratejileri ve akademik güdülenme düzeylerinin akademik başarılarına etkisini incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler en yüksek puanı duyuşsal stratejiler alt ölçeğinden alırken, bunu sırasıyla anlamlandırma stratejileri, anlamayı izleme stratejileri, yineleme stratejileri ve örgütlenme stratejileri izlemektedir. Ayrıca, kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla tüm stratejileri daha yüksek düzeyde kullandığı ve bu farkların cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre yapılan analizde ise, anlamayı izleme stratejilerinde, 3.50-4.00 arası akademik başarıya sahip öğrencilerin daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir.

Yıldızlar (2012) Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği araştırmasında, 250 öğretmen adayının öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerini incelemiş ve bu stratejilerin cinsiyet, bölüm ve ders çalışma süreleri gibi değişkenlere göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adayları en çok biliş yönetimi, dikkat ve anlamlandırma stratejilerini kullanırken, duyuşsal stratejileri daha düşük sıklıkta kullanmaktadır. Ayrıca, cinsiyet ve bölüm gibi faktörlerin, öğrenme stratejilerinin kullanım düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Çalışmada, öğrenme stratejilerinin öğretmen adaylarının akademik başarıları üzerinde nasıl bir etki

yarattığını ve bu stratejilerin etkili öğrenme süreçlerine katkı sağladığını vurgulamaktadır.

Şahin & Uyar (2013) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdikleri araştırmada, 103 öğrencinin öğrenme stratejilerini ve akademik başarılarını incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin %41'i tekrar, %23'ü anlamlandırma, %20'si dikkat, %8'i üst bilişsel, %6'sı duyuşsal ve %2'si hatırlama stratejilerini kullanmaktadır. Ayrıca, analiz sonuçları, öğrencilerin akademik başarılarının kullandıkları öğrenme stratejilerine göre anlamlı bir şekilde değiştiğini göstermektedir. Schreglmann & Mengi (2013) Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören 188 öğretmen adayıyla gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin farklı alt ölçeklerdeki puan ortalamalarını incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adayları en çok bilişsel ve metabilişsel stratejileri kullanmakta, ardından yardım alma ve akran işbirliği stratejileri gelmektedir. Çevre ve emek yönetimi stratejileri ise diğer stratejilere kıyasla daha düşük düzeyde kullanılan stratejiler arasında yer almaktadır. Schreglmann & Mengü'nün (2013) çalışması, öğrenme stratejilerinin öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerine etkisini ve akademik başarılarını nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Karataş, Güleş & Aypay (2014), Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Afyon Sağlık Yüksekokulu ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nda lisans düzeyinde eğitim gören 550 üniversite öğrencisinin öğrenme stratejilerini incelemiş ve bu stratejilerin farklı alt ölçeklerdeki puan ortalamalarını analiz etmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler en çok düzenleme stratejilerini kullanmakta, ardından yineleme ve açıklama stratejileri gelmektedir. Ayrıca, akran işbirliği yönetimi ve emek yönetimi stratejileri, daha düşük düzeyde kullanılan stratejiler arasında yer almaktadır. Çalışmada, öğrenme stratejilerinin öğrencilerin akademik başarıları ve öğrenme süreçlerine olan etkisini ortaya konulmaktadır. Kuzu, Balaman & Canpolat (2014), Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının en çok öğrenmeyi izleme stratejilerini kullandıklarını, en az ise örgütlenme stratejilerini kullandıklarını tespit etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre, kız öğrencilerin öğrenme stratejilerini erkek öğrencilere göre daha fazla kullandığı ve öğrenme stratejileri kullanımının bölümlere göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme stratejileri sırasıyla; öğrenmeyi izleme, yineleme, açıklama ve örgütlenme stratejileridir. Aynı aratırmaya göre, açıklama stratejisi ile öğrenmeyi izleme stratejileri, açıklama ile örgütlenme stratejileri, örgütlenme ile öğrenmeyi izleme stratejileri arasında olumlu yönde güçlü ilişkiler olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğrenim gördükleri bölümlere göre öğrencilerin kullandıkları stratejilerde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet değişkenine göre ise kız öğrencilerin yineleme, açıklama, örgütlenme ve öğrenmeyi izleme stratejilerini erkek öğrencilere göre daha fazla tercih ettikleri ortaya

çıkıştır. Bu bulgular, kız öğrencilerin belirli öğrenme stratejilerini daha yoğun kullandığını göstermektedir.

Topbaş & Şahbaz (2010), Turizm İşletmeciliği öğretmenlik programında yer alan ve araştırmaya katılan 40 öğrenciyle gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda öğrenci merkezli öğrenme stratejilerinin öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkı sağladığına ve akademik başarıyı artırdığına dair bulgular elde etmişlerdir. Çalışmalarında, FSLS (Öğrenme Stratejileri) yönteminin, öğrencilerin araştırma, soru hazırlama, bilgiyi somutlaştırma ve sonuç çıkarma gibi becerilerini geliştirdiğini, ayrıca bu stratejinin öğrencilerin sınav hazırlıklarında daha etkili olmasına yardımcı olduğunu vurgulamışlardır.

Yeoman & McMahon-Beatte (2018) Victoria Üniversitesi'nde yapılan araştırmalarında, öğrencilere uyguladıkları senaryo planlaması ve problem temelli öğrenme yöntemlerinin, öğrencilerin geleceği keşfetmelerine ve kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca yazarlar, öğrencilere sundukları bu öğrenme yaklaşımlarının, öğrencilerin geleceği daha net bir şekilde anlamalarına ve öğrendikleri bilgileri kendi alanlarına uygulamalarına katkı sağladığını vurgulamaktadırlar. O'Connor (2021) İrlanda'daki seyahat ve turizm yükseköğretim programlarında kullanılan aktif öğrenme stratejilerinin öğrenci katılımını artırmaya ve öğrenme süreçlerini iyileştirmeye katkı sağladığını belirtmiştir. Araştırma, COVID-19'un etkisiyle, özellikle aktif öğrenme yaklaşımının yoğun olarak kullanıldığı eğitim süreçlerini gözlemleyerek elde edilen verilerle desteklenmiştir. O'Connor (2021) aktif öğrenme stratejilerinin öğrencilerin katılımını ve motivasyonunu artırırken, akademik başarı üzerinde de olumlu bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, yazar, bu stratejilerin özellikle Limerick Teknoloji Enstitüsü'ndeki (LIT) seyahat ve turizm programlarında etkili bir şekilde kullanıldığını ve bu bulguların diğer benzer programlarda da uygulanabilir olduğunu ifade etmiştir.

Ahmed vd., (2022), Mısır'daki konaklama yükseköğretim öğrencileriyle yaptıkları araştırmada, "Aktif Öğrenme" stratejilerinin Yiyecek ve İçecek (Food & Beverage) derslerine uygulanabilirliğini incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, öğrenciler, aktif öğrenme stratejilerinin pratik beceriler geliştirmede etkili olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle, eleştirel düşünme, problem çözme, takım çalışması, bıçak becerileri ve motivasyon artışı gibi becerilerin geliştiği vurgulanmıştır. Öğrenciler, ayrıca bu stratejilerin yemek pişirme ve servis tekniklerinde, özellikle Amerikan ve Rus servis stilleri gibi pratik becerilerin öğrenilmesinde faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada kullanılan aktif öğrenme stratejileri hakkında daha ayrıntılı veriler bulunmaktadır. Öğrenciler, bu stratejilerin pratik yiyecek ve içecek derslerinde daha fazla katılım göstererek, becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Dieu & Dan (2023), Can Tho Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nde Turizm Rehberliği bölümü öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, öğrencilerin ESP (Özel Amaçlı İngilizce) öğrenme stratejileri algılarını ve uygulamalarını incelemişlerdir. Araştırmaya 70 EFL (İngilizceyi Yabancı Dil Olarak

Öğrenen) öğrenci katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrenciler genel olarak öğrenme stratejilerine oldukça yüksek bir farkındalık göstermiştir. Özellikle, hafıza (memorization) stratejisi en yüksek puanı alırken, diğer stratejiler arasında bilişsel (cognitive) ve metabilişsel (metacognitive) stratejiler sırasıyla yer almaktadır. Ayrıca, telafi (compensation), duyuşsal (affective) ve sosyal (social) stratejiler ise eşit puanlar almıştır. Öğrencilerin öğrenme stratejilerine olan algılarının, uygulamalarına olan etkisi arasında orta düzeyde bir korelasyon bulunmuş olup, bu bulgular ESP öğretiminde öğretmenlerin strateji geliştirmelerine katkı sağlayacak nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

YÖNTEM

Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği, Weinstein & Mayer (1986) tarafından yapılan sınıflandırmanın temel alınarak, Güven (2004) tarafından uyarlanmış ve sadeleştirilmiştir. Ölçek, 39 maddeden ve beş boyuttan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu oluşturulmadan önce, konuyla ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada kullanılan öğrenme stratejilerini belirleme ölçeğinin önerme sayıları ve güvenilirlik katsayıları Tablo 1’de gösterilmektedir. Ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri; 0,80 ile 1,00 arasında ise yüksek derecede güvenilir, 0,60 ile 0,80 arasında ise oldukça güvenilir, 0,40 ile 0,60 arasında ise düşük derecede güvenilir, 0,40’ın altında ise güvenilir değildir (Kalaycı, 2010). Araştırmada üniversite öğrencilerinin kullandığı öğrenme stratejilerini belirlemek için kullanılan öğrenme stratejilerini belirleme ölçeği 0,867 Cronbach’s Alpha kat sayısı ile yüksek derecede güvenilir bulunmuştur.

Tablo 1. Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği Madde Sayıları ve Güvenilirlik Katsayıları

Ölçek	Madde Sayıları	Güvenilirlik Katsayıları
Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği	39	0,867

Araştırmanın evrenini TR 82 Bölgesinde bulunan Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan 1860 öğrenci oluşturmaktadır. Fakülte ve yüksekokulların farklı bölümlerinde yer alan öğrenciler, bu araştırmanın profilini oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından 01.10.2023-15.11.2023 tarihleri arasında TR 82 Bölgesinde yer alan Çankırı Karatekin Üniversitesi Ilgaz Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi, Sinop Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu öğrencilerinden kolayda örneklem yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Bu bağlamda örneklem, ankete katılmayı kabul eden, farklı bölümlerde eğitim gören toplam 449 turizm öğrencisinden oluşmaktadır.

Araştırma verilerinin analizi SPSS 26 istatistik paket programı ile yapılmıştır. Programda hem mutlak hem de yüzdeler hesaplamalar yapılmış, bazı soruların alt ve üst limitleri ile aritmetik ortalamaları çıkarılmıştır. Araştırma verileri, Kolmogorov-Smirnov testi, Bağımsız Gruplar t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi gibi analizlerle değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının kadın, 17-21 yaş aralığında ve akademik liseden mezun olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin % 43’nün 1. sınıf öğrencisi, % 49’nun turizm rehberliği bölümünde okuduğu ve % 42’5’nin orta düzeyde akademik başarıya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler (N=449)

Demografik Özellikler	Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	275	61,2
	Erkek	174	38,8
Yaş	17-21	324	72,2
	22-26	115	25,6
	27 ve üzeri	10	2,2
Mezun olduğunuz lise	Akademik liseler	285	63,5
	Meslek liseleri	164	36,5
Sınıfınız	1.sınıf	193	43
	2. sınıf	85	18,9
	3. sınıf	63	14
	4. sınıf	108	24,1
Bölümünüz	Turizm rehberliği	220	49
	Gastronomi ve mutfak sanatları	152	33,9
	Rekreasyon yönetimi	77	17,1
Akademik başarı düzeyi	Düşük	51	11,4
	Orta	191	42,5
	İyi	172	38,3
	Çok iyi	35	7,8
Kullandığınız öğrenme stratejilerini nereden öğrendiniz*	Öğretmenlerimden	278	61,91
	Arkadaşlarımdan	128	28,50
	Rehber öğretmenimden	62	13,80
	Kitap, dergi vb. kaynaklardan	156	34,74
	Annemden ve babamdan	172	38,30
	Kendi, kendime	238	53
	Dershane öğretmenimden	40	8,90
	Diğer	8	1,78

(*) Birden fazla seçenek işaretlemek mümkün olduğu için toplam % 100’den fazla olabilir

Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının kullandığı öğrenme stratejisini öğretmenlerinden öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Tablo 3'te öğrenme stratejilerini belirleme ölçeğinin önermelerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarına yer verilmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin öğrenme stratejilerini belirleme ölçeğinin önermelerine göre uygunluk düzeyi incelendiğinde en yüksek ortalamaya sahip önermelerin sırasıyla “çalıştığım konuda sınavda soru olarak çıkabileceğini düşündüğüm yerleri işaretlerim ($\bar{x}=4,02$)”, “çalışacağım konunun ne ile ilgili olduğunu ve ne tür bilgileri kapsadığını anlamak için ana başlıkları gözden geçiririm ($\bar{x}=4,01$)” ve “ders çalışırken, önemli gördüğüm adları, kavramları, tarihleri birkaç kez sessiz okuyarak tekrar ederim ($\bar{x}=4,02$)” önermesine öğrencilerin kendilerine daha uygun gördükleri tespit edilmiştir. Öğrenme stratejilerinin duyuşsal strateji boyutunun altında yer alan “yeni şeyler öğrenmek bana zevk vermez ($\bar{x}=3,16$)” önermesinin öğrencilere göre daha az uygun olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeğine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği Önermeleri	Ortalama	Std. Sapma
Yineleme Stratejileri	Ders çalışırken, önemli gördüğüm adları, kavramları, tarihleri birkaç kez sessiz okuyarak tekrar ederim.	3,98	0,988
	Derslere ve sınavlara çalışırken konuyu en ayrıntısına varıncaya kadar birkaç sesli okuyarak tekrar ederim.	3,75	1,093
	Ders çalışırken metni sessiz biçimde içimden okuyarak tekrar ederim	3,87	1,085
	Metinde önemli gördüğüm bilgileri metinde geçen biçimiyle aynen not alırım.	3,79	1,122
	Çalıştığım metinde önemli gördüğüm yerlerin altını çizerek bunları tekrar ederim.	3,94	1,127
	Ders çalışırken tuttuğum ders notlarını kendi kendime sesli tekrar ederek ezberlemeye çalışırım.	3,81	1,183
Anlamlandırma Stratejileri	Çalıştığım konuya ilişkin bilgileri kısa bir öykü oluşturarak zihnimde canlandırmaya çalışırım.	3,66	1,165
	Ders çalışırken konuyla ilgili kendime sorular çıkararak onları yanıtlarım.	3,59	1,131
	Ders çalışırken kavramları çeşitli simgelerle zihnimde canlandırırım.	3,79	1,036
	Ders çalışırken öncelikle konunun ana düşüncesi ile yardımcı düşüncelerini belirlemeye çalışırım.	3,69	1,049
	Yeni bilgiyi daha önce öğrendiğim başka bir bilgiyle benzediğini kurarak öğrenmeye çalışırım.	3,80	1,109
	Ders çalışırken konuyu metinde verildiğinden farklı olarak kendi cümlelerimle anlatmayı tercih ederim.	3,79	1,130
	Ders çalışırken verilen metnin özetini çıkarırım.	3,60	1,179
	Çalıştığım konuda sınavda soru olarak çıkabileceğini düşündüğüm yerleri işaretlerim.	4,02	1,106
	Çalıştığım materyalde metin kenarlarına kendi cümlelerimle açıklamalar yaparım.	3,76	1,177
	Yeni bir sözcüğü öğrenirken gerektiğinde onu cümle içinde kullanarak öğrenmeye çalışırım.	3,69	1,136

Lisans Eğitimi Alan Turizm Öğrencilerinin Öğrenme Stratejileri

	Derste önemli gördüğüm ve öğretmenimin vurguladığı noktaları not alırım.	3,93	1,141
Örgütlenme Stratejileri	Çalışacağım konunun ne ile ilgili olduğunu ve ne tür bilgileri kapsadığını anlamak için ana başlıkları gözden geçiririm.	4,01	0,919
	Öğreneceğim konudaki ana düşünceleri şema çıkararak çalışırım.	3,44	1,100
	Öğreneceğim konuyla ilgili olgular, kavramlar ve örnekler arasındaki ilişkileri gösteren bilgi haritaları oluştururum.	3,38	1,169
	Öğrenmem gereken bilgileri ortak özelliklerine göre gruplandırarak öğrenirim.	3,69	1,094
	Ders çalışırken konuda geçen işlemlerin aşamalarını şekille gösteririm.	3,44	1,113
	Çalışırken bir konuyla ilgili bilgileri çizelge biçiminde düzenlerim.	3,32	1,232
	Öğreneceğim konunun öncelikle ana hatlarını ve bunları oluşturan alt bilgilerini çıkartırım.	3,79	1,099
	Öğrenmemi sağlayan bir stratejiyi sonraki öğrenmelerimde kullanmaya çalışırım.	3,91	1,013
Anlamayı izleme stratejileri	Ders çalışırken farklı biçimde yazılmış sözcük ya da cümlelere (italik, koyu, altı çizili vb.) daha çok önem veririm.	3,88	1,125
	Ders çalışırken konunun içerisindeki şekil ve çizelgelerin açıklamalarına dikkat ederim.	3,85	1,044
	Öğretmenimin yaptığım ödevlerle ilgili dönüt vermesini isterim.	3,77	1,088
	Eksik öğrenmelerimi tamamlamak ya da yanlış öğrenmelerimi düzeltmek için kendime yeni öğrenme stratejileri belirlerim.	3,65	1,127
	Ders çalışmaya başlamadan önce plan yapar ve bu plana göre çalışmamı yürütürüm.	3,62	1,212
	Çalışma sonunda yeterli düzeyde öğrenip öğrenmediğimi belirlemek için kendime sorular sorar ve yanıtlar veririm.	3,61	1,217
	Eksik ya da yanlış öğrendiğim noktaları niçin öğrenemediğimi araştırırım.	3,51	1,157
	Ders çalışma yöntemimi konunun özelliğine göre belirlerim.	3,89	1,020
Duyuşsal stratejileri	Ders çalışırken dikkatimi sadece çalıştığım konu üzerine yoğunlaştırırım.	3,78	1,082
	İlgimi çekmeyen derslerde bile yapmam gereken çalışmalarını tam olarak yaparım.	3,47	1,116
	Ders çalışmaya başlamadan önce çalışmamı engelleyeceğini düşündüğüm gürültü, dağınıklık, kalabalık gibi olumsuz durumları ortadan kaldırırım.	3,86	1,106
	Derslerde başarımın kendi çabama bağlı olduğuna inanırım.	3,97	1,078
	Yeni şeyler öğrenmek bana zevk vermez.	3,16	1,510
	Öğrenmeye güdülenmek için geleceğimle ilgili amaçlarımı düşünürüm.	3,92	0,993

Araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin demografik özelliklere bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını ölçümü için öncelikle verilerin dağılımı incelenmiş ve Kolmogorov-Smirnov testi değerleri doğrultusunda veriler normal dağılım sağladığı için analizlerde Bağımsız Gruplar t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Öğrenme Stratejilerinin Boyutlarının Karşılaştırılması

Değişken		Yineleme Stratejileri		Anlamlandırma Stratejileri		Örgütlenme Stratejileri		Anlamayı İzleme Stratejileri		Duyuşsal Stratejiler	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Cinsiyet	Erkek	3.73	0.64	3.65	0.57	3.54	0.62	3.68	0.55	3.64	0.58
	Kadın	3.94	0.59	3.83	0.53	3.61	0.63	3.79	0.55	3.72	0.49
	Test değeri	-3.382**		-3.351**		1.116**		-2.041**		-1.462**	
	p	0.001*		0.001*		0.265		0.042*		0.145	
Yaş	17-24 (1)	3.89	0.60	3.75	0.54	3.57	0.64	3.76	0.57	3.73	0.52
	25-32 (2)	3.76	0.67	3.76	0.58	3.64	0.55	3.69	0.50	3.58	0.52
	33 ve üzeri (3)	3.98	0.49	3.76	0.73	3.27	0.91	3.78	0.55	3.76	0.62
	Test değeri	2.092**		0.007**		1.802**		0.819**		3.210**	
	p	0.125		0.993		0.166		0.442		0.041	
	Tukey	-		-		-		-		1>2	
Mezun Olunan Lise	Akademik liseler	3.85	0.64	3.73	0.56	3.56	0.63	3.74	0.57	3.72	0.53
	Meslek liseleri	3.87	0.59	3.81	0.53	3.62	0.63	3.76	0.51	3.64	0.51
	Test değeri	-0.285**		-1.511**		-0.866**		-0.356**		1.602**	
	p	0.776		0.132		0.387		0.722		0.110	
Sınıf	1. Sınıf (1)	3.94	0.59	3.74	0.53	3.52	0.67	3.80	0.54	3.74	0.52
	2. Sınıf (2)	3.83	0.60	3.70	0.53	3.56	0.63	3.69	0.58	3.77	0.56
	3. Sınıf (3)	3.98	0.68	4.02	0.61	3.73	0.66	3.89	0.65	3.66	0.52
	4. Sınıf (4)	3.66	0.61	3.67	0.52	3.62	0.51	3.69	0.43	3.59	0.49
	Test değeri	5.752***		6.264***		1,967***		5.464***		3.495***	
	p	0.001*		0.000*		0.118		0.001*		0.016*	
Tukey	3>1>4		4>2>1>3		-		1>4>3		2>1>4		
Bölüm	Turizm rehberliği	3.86	0.62	3.75	0.57	3.55	0.65	3.75	0.58	3.71	0.51
	Rekreasyon yönetimi	3.89	0.64	3.73	0.60	3.49	0.57	3.71	0.55	3.68	0.50
	Gastronomi ve mutfak sanatları	3.83	0.60	3.79	0.50	3.67	0.61	3.75	0.52	3.67	0.56
	Test değeri	0.293***		0.351***		2.346***		0.148***		0.331***	
	p	0.746		0.704		0.097		0.863		0.719	
	Düşük	3.89	0.55	3.82	0.52	3.63	0.64	3.78	0.54	3.67	0.56
	Orta	3.87	0.62	3.77	0.61	3.60	0.63	3.74	0.60	3.66	0.56

Akademik başarı düzeyi	İyi	3.85	0.63	3.73	0.50	3.59	0.60	3.76	0.50	3.74	0.46
	Çok iyi	3.74	0.61	3.72	0.52	3.40	0.69	3.67	0.56	3.70	0.59
	Test değeri	0.486***		0.412***		1.064***		0.297***		0.787***	
	p	0.692		0.745		0.364		0.828		0.501	

* $p < 0.05$, **Bağımsız örneklem t-testi, ***Tek yönlü varyans analizi

Katılımcıların cinsiyetleri bağlamında öğrenme stratejilerinin boyutları incelendiğinde, sırasıyla yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri ve anlamayı izleme stratejileri bağımsız iki örneklem t-testi sonucuna göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Öğrenme stratejileri boyutundan örgütlenme stratejileri ve duyuşsal stratejilere öğrencilerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemektedir ($p > 0.05$). Araştırma kapsamındaki kadın öğrencilerin ($\bar{x}=3,94$) yineleme stratejilerini erkek öğrencilere ($\bar{x}=3,73$) göre daha fazla kullandıkları ifade edilebilir. Benzer şekilde anlamlandırma stratejileri ve anlamayı izleme stratejilerini sırasıyla kadın öğrencilerin ortalamalarının ($\bar{x}=3,83$; $\bar{x}=3,79$), erkek öğrencilerin ortalamasında ($\bar{x}=3,65$; $\bar{x}=3,68$) yüksek olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre öğrenme stratejilerinin yineleme, anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini daha fazla kullandıkları ifade edilebilir.

Öğrencilerin yaş değişkenine göre öğrenme stratejilerinin boyutları karşılaştırıldığında, duyuşsal stratejiler boyutu ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre anlamlı farklılık 17-24 yaş grubu öğrencilerin ($\bar{x}=3,73$) ortalamasının 25-32 yaş grubu öğrencilerinden ($\bar{x}=3,58$) daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Öğrenme stratejileri boyutlarından yineleme, anlamlandırma, örgütlenme ve anlamayı izleme stratejileri ile yaş değişkenine göre anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p > 0.05$).

Öğrencilerin mezun olduğu lise ile kullandıkları öğrenme stratejileri karşılaştırıldığında yineleme stratejisi kullanan meslek lisesi mezunu öğrencilerin ($\bar{x}=3,87$) ortalamasının akademik lise mezunu öğrencilerin ($\bar{x}=3,85$) ortalamasında daha yüksek olmasına rağmen fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($p > 0.05$). Ayrıca öğrenme stratejilerinin tüm boyutları ile öğrencilerin mezun olduğu liseye göre karşılaştırıldığında fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin sınıfı ile öğrenme stratejilerinin boyutları karşılaştırıldığında yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejiler arasında varyans analizi sonucuna göre istatistiksel olarak fark görülmektedir ($p < 0.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre sırasıyla yineleme stratejilerini kullanan 3. sınıf öğrencilerinin ortalamasının ($\bar{x}=3,98$), 1. sınıf ($\bar{x}=3,94$) ve 4. sınıf ($\bar{x}=3,66$) öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenme stratejileri boyutlarından örgütlenme stratejileri ile öğrencilerin sınıfı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p > 0.05$).

Tablo 4'teki varyans analizi sonuçları incelendiğinde öğrencilerin kullandığı öğrenme stratejileri ile öğrencilerin bölümü ve akademik başarı düzeylerine göre $p>0.05$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, katılımcı öğrencilerin demografik özellikleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişkiye dair önemli bulgular ortaya koymuştur. Öğrencilerin çoğunluğu kadın, 17-21 yaş aralığında, akademik liseden mezun ve turizm rehberliği bölümünde eğitim gören 1. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin çoğunun öğretmenlerinden öğrenildiği belirlenmiştir. Bu bulgular, öğretmenlerin öğrenme stratejilerinin aktarılmasındaki rolünü ve akademik başarıya katkısını vurgulamaktadır. Ayrıca, demografik faktörlerin (cinsiyet, yaş) öğrenme stratejilerini etkilediği gözlemlenmiş ve 1. sınıf öğrencilerinin daha fazla öğretmen desteğiyle strateji kullandığı tespit edilmiştir. Turizm rehberliği gibi alana özgü bölümlerde öğrenme stratejilerinin daha pratik odaklı olduğu görülmüştür.

Araştırma, öğrencilerin sınavda karşılıklarına çıkabilecek konuları belirlemek, ana başlıkları gözden geçirmek ve önemli bilgileri tekrar etmek gibi stratejileri tercih ettiklerini göstermektedir. Bu stratejiler, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde etkin olduklarını hissettikleri yöntemlerdir. Ancak, öğrencilerin yeni şeyler öğrenmekten zevk almadıkları bir önermenin daha az uygun olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin motivasyonlarının düşük olabileceğini ve öğrenmeye karşı istekli olmadıklarını işaret etmektedir. Bu durum, önceki araştırmalarla (Hamurcu, 2002; Çelenk & Karakış, 2007) benzerlik gösterirken, Duman (2008) ve Şahin & Çakar'ın (2011) bulgularına ters düşmektedir.

Cinsiyetle ilgili bulgulara göre, kadın öğrenciler erkeklere kıyasla yineleme, anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini daha fazla kullanmaktadır. Ancak, örgütlenme ve duyuşsal stratejilerde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kadın öğrenciler, öğrenme süreçlerinde daha aktif stratejiler kullanma eğilimindedir ve bu durum eğitimde cinsiyet farklılıklarını dikkate alarak daha etkili öğretim yöntemlerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Vural (2011) ile benzer bulgular elde edilmiştir, ancak Kuzu, Balaman & Canpolat (2014) çalışmasında cinsiyetin öğrenme stratejileri üzerindeki etkisi bulunmamıştır.

Araştırma, öğrencilerin demografik özelliklerine göre öğrenme stratejilerinde bazı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Genç yaş grubundaki öğrenciler duyuşsal stratejileri daha fazla kullanırken, diğer stratejilerde yaş grupları arasında fark bulunmamıştır. Sınıf düzeyine göre, 3. sınıf öğrencileri yineleme stratejilerini diğer sınıflara göre daha fazla kullanmaktadır. Bu bulgular, yaş ve sınıf düzeyinin öğrenme stratejileri üzerinde etkili olduğunu, ancak diğer demografik faktörlerin belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Bu doğrultuda, yaş ve sınıf düzeyine göre strateji geliştiren öğretim yöntemleri önerilebilir.

Çalışma, turizm eğitimi alan öğrenciler için öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin, öğrenci profillerine

uygun stratejiler geliştirmesi ve cinsiyet, yaş, sınıf düzeyine göre kişiselleştirilmiş öğretim yaklaşımları sunması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Yeoman & McMahon-Beatte'in (2018) öğrencilerin geleceğe yönelik stratejilerle eğitim almalarının öğrenme süreçleri üzerindeki etkisini inceleyen çalışması da benzer şekilde öğretim stratejilerinin çeşitlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini artırmak için stratejiler geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Öğrencilerin farklı öğrenme stratejilerine sahip olduğunu göz önünde bulundurarak öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi gerekmektedir.
- Cinsiyet farklılıkları göz önünde bulundurularak, öğrencilere kişiselleştirilmiş öğretim yaklaşımları sunulmalıdır.
- Öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyine göre öğrenme stratejilerini destekleyecek öğretim yöntemleri geliştirilmelidir.
- Öğrencilerin öğrenmeye olan ilgisini artırmak için, duyuşsal motivasyonu güçlendiren stratejiler uygulanmalıdır.
- Tüm öğrencilere yönelik genel strateji geliştirme ve öğrenme desteği sağlanmalıdır.
- Demografik faktörlerin öğrencilerin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisi daha ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir.
- Turizm eğitimi alan öğrenciler için pratik ve alana özgü stratejiler geliştirilmelidir.

Bu araştırma, turizm öğrencilerinin motivasyonunu artırmaya yönelik araştırmaların ve demografik faktörlerin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisinin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Gelecek araştırmalarda araştırmacıların, farklı öğrenme stratejilerinin uzun dönemli etkilerini veya öğrencilere yönelik strateji eğitimi öncesi ve sonrası karşılaştırmalarını odaklanması önerilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederim.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Güncel Turizm Araştırmaları

Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulundan 13.04.2023 tarih ve 33 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Araştırma verileri paylaşılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmed, M. A. M., El Zoghbi, M. S. A., Ibrahim, M. Bellah F., & Abdelkawy, A. H. A. (2022). Applicability of active learning strategies in hospitality practical courses students' perspectives. *Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality*, 23(1), 43–55. <https://doi.org/10.21608/jaauth.2022.154585.1381>
- Aytan, T. (2011). Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 23-43.
- Cesur, M. O., & Fer, S. (2011). Öğrenme stratejileri, stilleri ve yabancı dilde okuma-anlama başarısı arasındaki ilişkiler örüntüsü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(41). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87388>
- Çelenk, S., & Karakış, Ö. (2007). Farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri "A.İ.B.Ü. Örneği." *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 34–52.
- Çelikkaya, T. (2010). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 65–84.
- Dieu, T. T., & Dan, T. C. (2023). EFL Students' perceptions and practices on learning strategies towards ESP for tourism at the school of social sciences and humanities, Can Tho University, Vietnam. *European Journal of Alternative Education Studies*, 8(2), 92–132. <https://doi.org/10.46827/ejae.v8i2.4824>
- Duman, B. (2008). Öğrencilerin benimsedikleri eğitim felsefeleriyle kullandıkları öğrenme strateji ve öğrenme stillerinin karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 203-224.
- Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *İlköğretim Online*, 4(1), 1-6.
- Eren, E., & Özdemirci, A. (2018). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası* (10. Baskı). Beta Yayıncılık.
- Evans, N. G. (2015). *Strategic management for tourism, hospitality and event*: Routledge. <https://www.taylorfranci.com/books/mono/10.4324/9780203771495/strategic-management-tourism-hospitality-events-nigel-evans>
- Güven, M. (2004). Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Güven, M., & Çögenli, A. G. (2014). Bilişüstü öğrenme stratejileri belirleme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 283-297.
- Hamurcu, H. (2002). Okulöncesi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 127–134.
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (Vol. 5, p. 359). Ankara, Turkey: Asil Yayın Dağıtım.
- Karataş, S., Güleş, H., & Aypay, A. (2014). Öğretmen adaylarının çalışmalarında yaşadıkları öğrenme sorunları ve kullandıkları öğrenme stratejileri. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 3(2), 31–48.

- Kuzu, S., Balaman, F., & Canpolat, M. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejilerinin belirlenerek bölümlere göre karşılaştırılması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 257–264.
- O'Connor, N. (2021). Using active learning strategies on travel and tourism higher education programmes in Ireland. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 29, 100326. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100326>
- Orkun, M. A., & Bayırlı, A. (2019). Öğrenme stratejileri ve öğretimi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 64-74.
- Schreglmann, S., & Mengi, F. (2013). Öğretmen adaylarının sahip oldukları öğrenme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 22–34.
- Schweder, S., & Raufelder, D. (2024). Why does a self-learning environment matter? Motivational support of teachers and peers, enjoyment and learning strategie: *Learning and Motivation*, 88, 102067.
- Singh, U. G., & Obafemi, T. (2018). Educators' teaching strategies in elearning Environment: 2018 IEEE 3rd International Conference on Computing, Communication and Security (ICCCS), 35-39. <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8586825/>
- Şahin, H., & Çakar, E. (2011). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejileri ve akademik güdülenme düzeylerinin akademik başarılarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 519–540.
- Şahin, H., & Uyar, M. (2013). Öğrenme stratejileri kullanımının akademik başarıya yansımaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 20–26.
- Tay, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 209-225.
- Topbaş, E., & Şahbaz, R. P. (2010). The views of tourism management teacher program students on the five step learning strategy: The example of the national and regional planning tourism course. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4643–4649. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.743>
- Vural, L. (2011). Öğretmen adaylarının çalışmalarında yaşadıkları öğrenme sorunları ve kullandıkları öğrenme stratejileri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 46–65.
- Warr, P., & Downing, J. (2000). Learning strategies, learning anxiety and knowledge acquisition. *British Journal of Psychology*, 91(3), 311-333. <https://doi.org/10.1348/000712600161853>
- Weinstein, C.E. & Mayer R.E. (1986). The teaching of learning strategie: (Ed. M.C. Wittrock) Handbook of research on teaching, 3rd. Edition. New York: Mac Milan Company, 135-327.
- Weinstein, C. E., & Hume, L. M. (1998). *Study strategies for lifelong learning*. American Psychological Association. <https://psycnet.apa.org/record/1998-07598-000>
- Yeoman, I. S., & McMahon-Beatte, U. (2018). Teaching the future: learning strategies and student challenges. *Journal of Tourism Futures*, 4(2), 163–167. <https://doi.org/10.1108/JTF-12-2016-0054>

- Yeşilyurt, E. (2021). Öğrenme stratejileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 5116-5139. <https://doi.org/10.26466/opus.901943>
- Yıldızlar, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğrenme stratejileri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87296>